

РОЛЬ КООПЕРАТИВІВ У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА

Орел А. М., к.е.н., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Смець Л. Г., магістрант, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

На сьогоднішній день в Україні стрімко зароджуються кооперативні рухи і це не дивно, адже великий мотиваційний внутрішній драйвер в першу чергу пов'язаний з цим. Слід відзначити, що через відсутність підтримки українського села, втрачається конкурентна перевага в світовому агробізнесі. Для прикладу візьмемо корпорацію «Сварог Вест Груп», яка стала приділяти багато уваги розвитку села. Вона працює на території Хмельницької, Житомирської та Чернівецької областей. Українські реалії виявились доволі сприятливими для світового досвіду. У 2015 році у Хмельницькій області був заснований Перший національний аграрний кооператив. Протягом одного року кооператив об'єднав 4500 членів із 300 сіл у чотирьох областях України. Кооператив дає можливість розвивати господарство у різних напрямках: м'ясне та молочне скотарство, вирощування органічних культур, заготівля яблук, гарбузів, цукрових буряків. На підприємстві працює близько 70 осіб, обробляючи 1 тис Га. За своїми розмірами це нагадує колишні «мікроколхози». Сьогодні ПНАК практично не має відношення до аграрного холдингу «Сварог Вест Груп». При цьому у нього прекрасна динаміка розвитку і величезна кількість партнерів, підприємців і простих людей, які беруть участь в цьому русі. Участь у кооперативі дозволила селянам втричі збільшити доходи своїх родин. Переваги, які відчули люди вже на початковому етапі, стали стимулом для подальшого росту.

Також можна відмітити, що саме кооперативи є драйвером розвитку українського села. До основних драйверів, які послужили створенню кооперативного руху, відносяться: свого часу монополія аристократії, хаос, бідність простих людей, «клановість» – таке знайоме багатьом політичне слово. Це те, що привело в рух процеси розвитку економіки багатьох цивілізованих, а зараз – успішних держав. Слід зазначити діяльність економічного потенціалу в минулому столітті є ідеальним прикладом ефективної кооперації в Україні. У нього входило 1,5 мільйонів членів, 2 тисячі споживчих і 1,5 тисяч аграрних кооперативів, 26 заводів, нафтова унія, 100 тисяч гектар земельного фонду і багато іншого. Якщо ефективно оцінювати цей невеликий кооператив за сьогоднішніми мірками, а це була лише частина Львівського, Тернопільського, а також Івано-Франківського регіону, то його капіталізація на сьогоднішній день склала б 13,5 млрд. Для створення кооперативів є науково-технічний прогрес і унікальне географічне розташування нашої країни, що дають Україні конкурентну перевагу. А українське село і люди, які там проживають, є основою і фундаментом для того, щоб розвивати ідею кооперації.

Про кооперативи говорять досить давно, проте система, яка утворилася сьогодні, реально ефективно не працює. З різних причин у фермерів і підприємців різного достатку немає великого бажання створювати кооперативи. Однак виробники могли б об'єднуватися, щоб, наприклад, мати вплив на ціни, формуючи відповідні партії, за обсягом і якістю. Але це відбувається нечасто, і для того, щоб увійти в торговельні мережі. Навіть, незважаючи на те, що були введені програми по реалізації фермерських продуктів або кооперативного виробництва, вони не набули масового характеру. Якщо кожен з невеликих фермерів, які формують економічну основу села, окремо є неконкурентоспроможним, то ресурс, який залишається на території, буде обмеженим. Показовим є те, що великі агрокомпанії цікавляться кооперацією і навіть створюють свої власні проекти по кооперативному розвитку. Це мудро, бо дозволяє поліпшити репутацію, працевлаштувати сільське населення, отримуючи економічну вигоду і формуючи для себе певну виробничу базу. Успішний досвід кооперації повертає людям впевненість у тому, що вони можуть бути самодостатніми та отримувати гідний дохід своєю працею.